

მენორა

გამოდის
1993 წლის
მარტიდან

დამოუკიდებელი ებრაული გაზეთი საქართველოში

„MENORA“ INDEPENDENT JEWISH NEWSPAPER IN GEORGIA

מנורה

„МЕНОРА“ НЕЗАВИСИМАЯ ЕВРЕЙСКАЯ ГАЗЕТА В ГРУЗИИ

სექტემბერი
ელული
9 (433)
(5777)
2017

“מנורה”
עיתון יהודי
בגוריה

21-22 სექტემბერი რაშ ჰაშანა- მრაგაფს დაესწარით!

იკითხეთ გაზეთ „მენორას“ ელექტრონული ვერსია ვებ გვერდებზე WWW.MENORA.GE

როშ ჰაშანა

არიელ ლაშვინი

რაბი ბენციონ ზილბერისა და რაბი ური კალუჟნის სტატიების მიხედვით

ზეციური კურთხევის დამსახურებისათვის საჭირო მარტივი ხერხი. მარტივი კი? სატანა რომ ჰაშანაში

როშ ჰაშანაში გამ-ნმა სამყაროს ქმნა და დაასრულა. რომ ჰაშანას მეექვსე დღე დაემთხვა, დღე, როდესაც გამ-ნმა ადამიანი შექმნა. რომ ჰაშანა სამყაროს ყველა ბინადრის სასამართლოს დღეა(დღესასწაულის ორი დღე ერთ მთლიან დღედ ითვლება და ამიტომაც ვხმარობთ - დღეს). ამ დღეს განისაზღვრება, თუ რა მოხდება მთელს სამყაროში და თითოეული ადამიანის ცხოვრებაში მთელი წლის მანძილზე.

რატომ ასამართლებს გამ-ნი სამყაროს სწორედ ამ დღეს? ჯერ ერთი, სწორედ ამ დღეს შექმნა ადამიანი და გამეფდა სამყაროზე. მეორეც, იმიტომ, რომ ამ დღეს პირველმა ადამიანმა შესცოდა, გამ-ნის სასამართლოს წინაშე წარსდგა, მოინანია და აპატიეს. მას შემდეგ ასეთი რამ ადამიანებისათვის ყოველ წელიწადს მეორდება: ამ დღეს ისინი სასამართლოს წინაშე წარსდგებიან, ინანიებენ და პატიებას ღებულობენ.

მონანიება უპირველეს ყოვლისა ნიშნავს საკუთარი თავის სხვა კუთხით დანახვას, იმის შეფასებასა და განსაზღვრას, თუ ჩვენი რომელი საქციელი და თვისება საჭიროებს შეცვლას. მონანიების გარდა, არის კიდევ რაღაც, რაც ზეციურ სასამართლოს ჩვენთვის სასიამოვნო გადამწყვეტილების მიღებისაკენ გადახრის(რა თქმა უნდა, ეს არ ცვლის იმის გამოსწორებას, რაც თითოეულმა ჩვენგანმა უნდა გამოასწოროს).

რაბი ხაიმ შმულევიჩს, კურთხეულია წმინდანის ხსოვნა, გემარადან "როშ ჰაშანა" მოყავდა რავას გამონათქვამი იმის შესახებ, რომ ადამიანის ერთ-ერთი თვისება, რომელიც მას ეხმარება უმაღლესი სასამართლოს წარმატებით გაველაში - არის მწყენინებლის პატიების უნარი: მას, ვინც სხვას წყენას პატიობს, გამ-ნი პატიებს ცოდვას. ან, როგორც რაში ამბობს, "მიდათ ჰადინ" - თვისება, სასამართლოს პრინციპი - თვალს არიდებს, თვალს ხუჭავს იმ ადამიანისთვის, ვინც სხვას პატიობს.

გემარას მოჰყავს რაბი ჰუნას, რაბი იეჰოშუას ვაჟისა და მისი მეგობრის რაბი ჰაპას ეპიზოდი.

რაბი ჰუნა მძიმე ავადმყოფი იყო. რაბი ჰაპა მის სანახავად მივიდა და დაინახა, რომ ავადყოფი ძალიან ცუდად იყო: "მოუშადათ მას გზისთვის საგზალი (ანუ საბანი დასამარხად)" - უთხრა მან მსახურებს.

ასეთი მდგომარეობის მიუხედავად, რაბი ჰუნა გამოჯანმრთელდა. რაბი ჰაპას ძალიან რცხვენოდა ასეთი სწრაფი დასკვნის გამოტანის გამო და ვერ მიდიოდა მეგობართან. როდესაც ისინი მაინც შეხვდნენ ერთმანეთს, რაბი ჰაპამ ჰკითხა: "რა ნახე?" "კი, ნამდვილად იყო გამოტანილი ჩემი სიკვდილის განაჩენი - უპასუხა რაბი ჰუნამ - მაგრამ, შემდეგ ითქვა: ის ყოველთვის პატიობდა, ვაპატიოთ მასაც"

ეს საშიში მოთხრობაა - ადამიანი უკვე სიკვდილს თვალეში უყურებდა. მაგრამ აპატიეს, იმიტომ, რტომ პატიება შეეძლო.

თორის კვირის საკითხავ თაგზე "რეე" საუბრისას აღვნიშნეთ, რომ მონყალების თვისება, უნარი შეცოდებისა და თანაგრძნობისა ადამიანის ზეციურ თანაგრძნობასა და შეცოდებას უზრუნველყოფს. ეს თვისება ახლოსაა პატიების უნართან, მაგრამ, მისი იდენტური არაა. მაგრამ ორივე შემთხვევაში პრინციპი ერთნაირად მოქმედებს: მას, ვისაც ეცოდება, ზეცაშიც იცოდებენ; მას, ვინც პატიობს, ზეცაშიც პატიობენ;

თითქოსდა არაა რთული გზა ზეცის კეთილგანწყობის დასამსახურებლად, მაგრამ მართლა ასე ადვილია? "გემრიელი ნაჭერია, - განაგრძობს გემარა - მაგრამ მასში ეკალიცაა". ანუ - ასე უბრალოდ, წინააღმდეგობის გარეშე ვერ დატკებები ამით. რაშია გართულება? იმაში, რომ სასამართლო პატიებაზე პატიებით მაშინ პასუხობს, თუ ადამიანი სხვის წყენას თავმდაბლობით პატიობს.

ისმის კითხვა: კიდევ რა მიზეზის გამო შეიძლება წყენის პატიება? როგორ გგონიათ? დაფიქრდით...

ასეთ მიზეზად სიამაყე შეიძლება დასახელდეს. ადამიანს შეუძლია აპატიოს წყენა რაღაც ამდაგვარის შეგრძნებით: "ძალზე მნიშვნელოვანი ადამიანი ვარ იმისათვის, რომ ყურადღება მივაქციო ვიღაცის გამოხტომებს. სულ ერთი არაა, ვინ რას ლაყბობს ჩემზე. ამან არ უნდა გამაღიზიანოს. მე ამაზე მაღლა ვდგავარ".

თავმდაბლობის თემასთან დაკავშირებით გემარას "სანჰედრინი" რაბი ელაზარის ასეთი გამოთქმა მოყავს: "იყავი სიბნელეში (ანუ ჩრდილში გექჩიროს თავი), და გადარჩები". რაბი ზეირა ეთანხმება ამ აზრს: "ეს ბნელ ოთახში არსებულ კეთრზე(თანამედროვე კეთრისაგან განსხვავებული რამაა) საუბრიდანაც გამომდინარეობს" - ამტკიცებს ის.

იმისათვის, რომ გავიგოთ რაბი ზეირას არგუმენტი, უნდა ვიცოდეთ, რომ საკუთარი სახლის კედლებზე განსაკუთრებული ლაქების შემჩნევის შემთხვევაში, რასაც თორამი კეთრს უწოდებენ და რაც სახლს აუნმინდურებს, ადამიანმა ქოქენს უნდა მიმართოს. ის დაათვალიერებს სახლს (მზის სინათლეზე და დღის განსაზღვრულ დროს) და გამოაცხადებს (ან არ გამოაცხადებს) სახლს უნმინდურად. ახლა კი წარმოიდგინეთ უფანჯრეო შენობა. როგორ შეიძლება მისი დათვალიერება შიგნიდან კეთრის დადგენის მიზნით? "ბნელ უფანჯრო სახლს არ ალებენ კეთრისათვის", ამბობს მიშნა. სწორედ ამას გულისხმობდა რავ ზეირა, როდესაც მიშნა ასხენა. ადამიანი, რომელიც არ იჩენს თავს, არ ცდილობს, რომ სხვებმა შეამჩნიონ, თავი უჭირავს მდაბლად, არ განისჯება მკაცრი სასამართლის, გულისხმობდა ის. ეს იგივეა, რაც სხვა სიტყვებით თქვა რაბი ელაზარმა: იყავი ჩრდილში და გადარჩები.

სწორედ ასე იქცეოდა ჩვენი დროის ერთ-ერთი უდიდესი ავტორიტეტი ხაზონ იში. ერეც ისრაელში ჩასვლამდე, სადაც მისი სახელი ცნობილი გახდა, ანუ 54 წლამდე, მასზე პრაქტიკულად არავინ არაფერი იცოდა. მის შესახებ იცოდა, მხოლოდ ვილნოელმა რაბმა რაბი ხაიმ-ეიზერ გროძინსკიმ. ხაზონ იში თავის დაწერილ წიგნებს ავტორის სახელის გარეშე გამოსცემდა და სხვა ადამიანების მეშვეობით ყიდდა. დაახლოებით ასევე იქცეოდა ხაფეც ხაიმიც, რომელიც ყიდდა რა თავის წიგნებს, ამბობდა, რომ "ავტორის გამოგზავნილია". დიდი ალბათობაა იმისა, რომ სწორედ ეს დაეხმარა მათ სულიერ ამაღლებაში.

ახლა განვმარტოთ, თუ რა არის თავმდაბლობა? თორა არ უჭერს მხარს მცდარ წარმოდგენას, საკუთარი ცოდნისა და მცნებების შესრულების დონის შემცირებას. ადამიანმა სწორად უნდა შეაფასოს თავისი დონე. ეს მისთვის აუცილებელია, რათა იცოდეს თავისი მოვალეობები (ისინი კი დონეს შეესაბამებიან), რათა ესმოდეს, შეუძლია თუ არა ავტორიტეტთა აზრზე კამათი მაშინ, თუ არ ეთანხმება მათ და ა.შ. თავმდაბლობა არაა რეალური ღირსების უარყოფა, ეს არის იმის გააზრება, რომ "ვაკეთებ იმას, რასაც უნდა ვაკეთებდე როგორც შემიძლია მაქსიმალურად კარგად, მაგრამ მე ამისათვის არავისგან არაფერი მეკუთვნის. პატივი და ქება-დიდება - ჩემთვის არაა".

მაშ ასე, მას, ვინც სიამაყით პატიობს, პატიების უნარი არ ეხმარება უმაღლეს სასამართლოს წინაშე. მას კი, ვინც თავმდაბლობით პატიობს, პატიობენ. გარდა იმისა, რომ თავმდაბლობა თავისთავად კარგი თვისებაა, ის გამ-ნის წინაშე წარდგომისასაც გვეხმარება.

ვისთავად კარგი თვისებაა, ის გამ-ნის წინაშე წარდგომისასაც გვეხმარება.

როგორც ვიცით, რომ ჰაშანის წინა შაბათს თიშრეს თვეს არ აკურთხებენ იმისათვის, რომ სატანა მოატყუონ. არის ასეთი ბოროტი ანგელოზი, რომელთანაც ყოველთვის ვომობთ და ამის აპოგეა რომ ჰაშანაა. ამ დღეს ხომ უმაღლეს სასამართლოზე ადამიანის ბედი წყდება მთელი წლის მანძილზე. ამ დღეს ელის სატანიც, მას ყოველ ჩვენგანზე სქელი საქალაქე აქვს გამზადებული, სადაც ჩვენი ცოდვები, ცდომილებები, ნაკლი და სუსტი მხარეები აქვს ჩანერილი. მას სურს ჩვენი პროკურორობა იმისათვის, რომ სამართლიანი განაჩენი გამოგვიტანონ. ჩვენ კი მისი გაცურება გვსურს. წინასწარ არ ვაცხადებთ, თუ რა დღეს მოდის რომ ჰაშანა. ხოლო, როცა ეს დღე დადგება, ებრაელები სინაგოგაში იკრიბებიან სალოცავად და სატანაც აწრიალდება. მაგრამ მისი სასამართლოში მისვლამდე მოფარიც აუღერდება - ეს მას ძალიან შეაშინებს. მას ხომ ეშინია იმ დღისა, როცა მამიახი მოზრდნდება, შოფარი დაუკრავს და ბოროტებაც ნისლივით გაქრება. სანამ სატანი გონს მოეგება, სასამართლოც დასრულდება და ჩვენ, რა თქმა უნდა, წმინდად და ყოველივე სიკეთის დამსახურების ღირსად ჩაგვთვლიან.

ლამაზად ნათქვამია არა? მაგრამ რაციონალურად მოაზროვნე ადამიანი დასვამს კითხვას: როგორაა, რომ სატანამ არ იცის როდისაა რომ ჰაშანა? ეს კარგი კითხვაა და პასუხის გასაცემად დაგვჭირდება დროის ბუნებისა და მატერიალური სამყაროსა, სადაც ჩვენ ვიმყოფებით, და სულიერი სამყაროების ურთიერთქმედებაზე ღრმა ანალიზის გაკეთება. ჩემი მეგობრები მიმტკიცებენ, რომ სულიერ სამყაროებში "დრო" არ არსებობს. მეც გამახსენდა მახასია, რომ "დრო" - მატერიის არსებობის ფორმაა". ცნობილია, რომ ეს ფილოსოფიური აზრი გახდა ეინშტეინის ფარდობითობის თეორიის საწყისი წერტილი. მაგრამ, უდავოა, რომ სულიერ სამყაროებში მრავალი რამაა დამოკიდებული დროზე. უმაღლესი სასამართლო, მაგალითად, მხოლოდ რომ ჰაშანაშია; ცოდვილები ჯოჯოხეთში მხოლოდ შაბათს ისვენებენ... ამას ასეთი ასხნა აქვს: დრო, მართლაც მატერიალური სამყაროსთვისაა დამახასიათებელი. მაგრამ, არსებობს არხი, რომლის მეშვეობითაც ჩვენი მატერიალური სამყარო გავლენას ახდენს სულიერ სამყაროებზე. ამ არხის სახელია - ადამიანი. ჩვენი სამყარო - ქმედების სამყაროა. სხვადასხვა ქმედებისას: გამჩენის მცნებების შესრულებისას, ან პირიქით, ცოდვის ჩადენისას, კეთილი ან ბოროტი საქციელის ჩადენისას, კეთილსა და ბოროტს შორის არჩევანის გაკეთებისას - ადამიანი გავლენას ახდენს არა მარტო საკუთარ თავზე და მის გარშემო არსებულ სამყაროზე. მისი გავლენა ვრცელდება მირიად სულიერ სამყაროზე, ის ბადებს ან კლავს ანგელოზებს, აშენებს ან ანგრევს...

სულიერ სამყაროებში არ არსებობს არანაირი შინაგანი მიზეზი იმისა, რომ დაინყოს ახალი დღე, მოვიდეს შაბათი, დადგეს ახალი წელი. მხოლოდ ჩვენს ქცევებს - დილის ლოცვას, კიდუშს, სადღესასწაულო ტრაპეზებს - შეაქვთ იქ დროის მოძრაობა. ამიტომ, რომ ჰაშ ანის ფაქტიურ დღემდე ან რომ ჰაშ ანის გამოცხადების დღემდე ამ ანგელოზს -სატანას არ შეუძლია იმის ცოდნა, თუ რას მოიტანს ახალი დღე.

ამგვარად, ადამიანს ძალიან მნიშვნელოვანი მისია აქონია - გააერთიანოს საკუთარი თავით სამყაროთა მთელი სისტემა და წაიყვანოს ის გამ-ნისეული მიზნისაკენ. სწორედ იმაზე, ღირსია თუ არა თითოეული ჩვენგანი ასეთი მნიშვნელოვანი თანამდებობისა, ასამართლებენ რომ ჰაშანაში. და თუ ადამიანი იმსახურებს მთავარს, მაშინ ყველაფერი სხვა - ჯანმრთელობა, ფული, წარმატება - შეიძლება მიიღოს ამისათვის საჭირო ზომით.

120 წლის წინათ

1897 წლის აგვისტოში შვეიცარიაში, ქალაქ ბაზელში, ქალაქის კაზინოს საკონცერტო დარბაზში შეიკრიბა ებრაელთა მოზრდილი ჯგუფი — 17 სახელმწიფოდან ჩამოსული 200 ადამიანი — ყველაზე მეტი — მეოთხედი რუსეთის იმპერიიდან.

ჩატარდა სიონისტთა პირველი კონგრესი. თეოდორ ჰერცლის სულ რაღაც 63 გვერდიანი წიგნი „ებრაელთა სახელმწიფო“ წელიწადნახევრის გამოსული გახლდათ და უკვე ევროპის ებრაელობის სამაგიდო წიგნი გამხდარიყო. წიგნი საუბარი იყო იმაზე, თუ როგორ უნდა აღდგენილიყო ებრაელთა კერა — სახელმწიფო.

კონგრესის დამთავრებიდან სამი დღის შემდეგ თეოდორ ჰერცლმა თავის დღიურში ჩაწერა: „ბაზელში მე ჩამოვაყალიბე ისრაელის სახელმწიფო. ეს რომ საქვეყნოდ მეთქვა, დამცინებდნენ, მაგრამ ხუთი თუ არა, 50 წლის შემდეგ ეს ფაქტი საყოველთაო გახდება“

50 წლისა და სამი თვის შემდეგ გაერთიანებული ერების ორგანიზაციამ მიიღო გადაწყვეტილება პალესტინის ტერიტორიაზე ებრაელთა სახელმწიფოს შექმნის შესახებ.

ნეთანიაჰუსა და პუტინის შეხვედრა

აგვისტოს ბოლო დღეებში ისრაელის პრემიერ-მინისტრი სიჭში ჩავიდა რუსეთის პრეზიდენტთან ვლადიმერ პუტინთან შესახვედრად. ნეთანიაჰუმ პუტინს აუწყა თუ რაოდენ სახიფათოა ირანის სამხედრო ძალების თავმოყრა სირიის ტერიტორიაზე. ისრაელის პრემიერის აზრით, ირანის სამხედრო ძალების თავმოყრა სირიაში ადასტურებს „აგრესიას, რომელიც არ შემცირდა ბირთვულ საკითხებზე ხელმოწერის შემდეგაც კი და ეს პრობლემას უქმნის არა მხოლოდ ისრაელს, ახლო აღმოსავლეთის სახელმწიფოებს და მთელ მსოფლიოს. ნეთანიაჰუმ პუტინს აუწყა, რომ ირანმა შესაძლოა მიითვისოს „ისლამური სახელმწიფოს“ მებრძოლებისაგან განთავისუფლებული სირიის ტერიტორია და მიიტაცოს ერაყისა და იემენის ზოგიერთი რაიონი.

პუტინის არა მხოლოდ ისრაელს, ახლო აღმოსავლეთის სახელმწიფოებს და მთელ მსოფლიოს. ნეთანიაჰუმ პუტინს აუწყა, რომ ირანმა შესაძლოა მიითვისოს „ისლამური სახელმწიფოს“ მებრძოლებისაგან განთავისუფლებული სირიის ტერიტორია და მიიტაცოს ერაყისა და იემენის ზოგიერთი რაიონი.

Реакция президента ЕАЕК на исключение России из проекта реконструкции музея Собибор

Президент Евроазиатского еврейского конгресса Михаил Мирилашвили выражает недоумение в связи с решением международного комитета по реконструкции музея «Собибор» отказаться от помощи и участия России в этом проекте. Г-н Мирилашвили придерживается позиции, согласно которой надо отделять политику от сохранения памяти о жертвах Холокоста и героях сопротивления.

«Сохранить память об ужасных событиях в концлагерях обязан каждый из нас. Россия играет значительную роль в сохранении памяти о жертвах Холокоста. Поэтому участие России в проекте имеет важное значение. Я полностью разделяю официальную позицию Израиля, который поддерживает участие Российской Федерации в реконструкции музея бывшего нацистского лагеря смерти. Более того, этимология имени нашего народа уходит своими корнями в глубокое прошлое и происходит от названия одного из 12 колен Израиля — колена Иегуда, означающего «благодарность Всевышнему». Мы должны помнить и воздавать должное тем, кто помогал и продолжает помогать нам, уметь быть благодарными, в том числе и в вопросе лагеря «Собибор», — заявил Мирилашвили.

მიხეილ მირილაშვილი: დადგა ჟამი თავისი მივაგოთ ანტისემიტებს!

ლონდონში გამართულ მსოფლიოს ებრაელთა კონგრესის აღმასკომის სხდომაზე, რომელიც გლობალური ანტისემიტისმიის საკითხებს მიეძღვნა, სიტყვები წარმოსთქვეს კონგრესის პრეზიდენტმა როლანდ ლაუდერმა, აღმასრულებელმა ვიცე-პრეზიდენტმა რობერტ ზინგერმა, გამგეობის თავმჯდომარემ დევიდ დე როტმილდმა, ხაზინადარმა საფრა ჩელამ. აღმასკომის სხდომაზე გამოვიდა ევრაზიის ებრაელთა კონგრესის ახლადაჩეული პრეზიდენტი მიხეილ მირილაშვილი.

მიხეილ მირილაშვილმა თავის გამოსვლაში ხაზი გაუსვა იმას, რომ „ებრაული ფასეულობანი და ებრაელი ხალხის მემკვიდრეობა უნიკალურია, ევრაზიის კონტინენტზე რუსულენოვანი დიასპორა ამ ფასეულობათა უმდიდრესი წყაროა, ჩვენი წინაპრები სხვათა ფონზე ყოველთვის გამოირჩეოდნენ განათლების, აღმოჩენების, კულტურული მემკვიდრეობის დაცვისა და წინაპართა მოღვაწეობის შესწავლით. ეჭვგარეშეა, რომ ახლანდელი თაობა ერთობ ნიჭიერია, მაგრამ თუ მტკიცედ არ იქნა დაცული ისტორიულ ეროვნული ღირებულებანი, ჩვენი ერის სულიერება, არსებობს საიმისო საფრთხე, რომ დაიკარგოს ებრაული სანყისი ჩვენი სულია. ამ ფონზე ჩვენი მიზანი უნდა იყოს ის საძირკველი ურომლისოდაც ჩვენი ხალხი დღემდე ვერ შეინარჩუნებდა უნიკალურობას და ურომლისოდაც რუსულენოვანი დიასპორა ვერ იქნებოდა ებრაული კულტურული მემკვიდრეობის მდიდარი წყარო.

შეეხო რა ტერორისა და ანტისემიტისმიის თემას ევრაზიის ებრაელთა კონგრესის პრეზიდენტმა აღნიშნა: —16 წლის წინათ, სწორედ სექტემბერში, მოხდა კაცობრიობის ისტორიაში ყველაზე საშინელი ტერორისტული აქტი. ზუსტად 16 წლის წინათ ჩვენ ვფიქრობდით, რომ სამყარო შეიცვალა, გონს მოვიდა და გააცნობიერა, რომ ტერორიზმს საზღვრები არა აქვს. სამწუხაროდ, იმ დღის შემდეგ ტერორისტული აქტები არ შემწყდარა — იქნება ეს ბაშარ ასადი, თუ ისლამური სახელმწიფო, სისხლისღვრას განაგრძობენ. გაეროში კი მიუხედავად ამისა, ისრაელის განმაქიქებელი რეზოლუციებისა ერთად აღებული. რა არის ეს თუ არა ანტისემიტისმიის გამოვლინება? საერთაშორისო თანამეგობრობა როდის აღმოაჩენს, რომ ახლო აღმოსავლეთში ისრაელი არის დემოკრატიის ერთადერთი დასაყრდენი და ავანპოსტი ცივილური სამყაროს მშვიდობისათვის ბრძოლისა. დადგა დრო წინააღმდეგობისა, მოვიდა დრო პასუხი გავცეთ ანტისემიტებს!

ჩვენი ერის სულიერება, არსებობს საიმისო საფრთხე, რომ დაიკარგოს ებრაული სანყისი ჩვენი სულია. ამ ფონზე ჩვენი მიზანი უნდა იყოს ის საძირკველი ურომლისოდაც ჩვენი ხალხი დღემდე ვერ შეინარჩუნებდა უნიკალურობას და ურომლისოდაც რუსულენოვანი დიასპორა ვერ იქნებოდა ებრაული კულტურული მემკვიდრეობის მდიდარი წყარო.

დათო მალრაქა ლეხაიმ!

ვუძღვნი დანიელ ოზს

ლეხაიმ, ხაიმ, ხაიმ, ლეხაიმ! მუდამ რბევა და ძებნა საშველის... სიკვდილის ბანაკს ერქვა „დასაუ“ და კედელს ეცხო სისხლი ქაშერის.

ქუსლი ქუსლზე და მჭახე - ზიგ ჰაილ! და წინ, სიერცემი განრილი ხელი, მველი აღთქმიდან მოვა მიხაილ, რომ დაგ იამოს ჭრილობა მველი.

კითხვა და ზედვე გინება ჯიშის, - ვის გადაარჩენ? მოკლედ, ხანა ან ხარა - ბავშვების თვალებში შიში, ო, რა შორს იყავ მამინ, ქანან!

და ეცხო კედელს სისხლი ქაშერის და გრძობდი აღთქმულ მიწის სიშორეს მე კი ამ ლექსში მისთვის დაუშვარი, რომ თვალზე ცრემლი ვერ მოვიშორე.

იყო შეკვეთა: - უფრო სასტიკად! ჯიღღოვდებოდა უსასტიკესი და სამკლავურზე სწანდა სვასტიკა, სვასტიკათაგან უსასტიკესი.

ანტისემიტის ვაქცინით აცრის ბელადი მასებს, სოტბად მამულის, ეპოქა იყო ხან უფრო მკაცრი, ხან ცოტა ვეგეტარიანული.

კითხვა და ზედვე გინება ჯიშის, - ვის ირჩევ? მოკლედ გვითხარ, ხანა ან ხარა! - ბავშვების თვალებში შიში ...რა შორს იყავ მამინ, ქანან!

ჯოხით ჰურია შემოდგა ბექობს და ეგვიპტელებს დაუდგა შოუ მერე არმსტრონგის გაისმა ექო: - Lეტ მე ზეობლე გო!

სად დაიკარვა თეთრი ბატვანი და ვარსკვლავების ცაზე თარეში, მოწვევა ალბათ ერთი მათგანი და შეცურდება იორდანეში.

იკითხავს მწვემისი:

ცაზე ის რა ელვარებს, ან რისი არის ნიშანი? გზა უდაბნოზე გადის, ისრაელ, შემოთ ცა და ქვემოთ ქვიშანი.

მისწვდა უდაბნოს წყალი და თოხი და ზეითუნის მოჩანს ნაუოფი. ახლა სცენიდან ქადაგებს ჯოხი, - ნათელი წყლის ორად გაშოფი.

აღთქმულ მიწისკენ მივავართ მოსეს, გზად გზა ვწრუზავ ქაშერის ღვიზის, სადრიურო პულტთან დგას მოსე: - მცნება ზირველი ლა ბემოლ მინორ!

ბაერთიანებული ერების ორგანიზაციის გენერალური მდივანი ანტონიო გუტერეში ისრაელში

ცივი ხოტოველის განცხადება

რა უთხრა ნეთანიაჰუმ გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის გენერალურ მდივანს

28 აგვისტოს ისრაელის პრემიერ-მინისტრი ბინიამინ ნეთანიაჰუ შეხვდა გაეროს გენერალურ მდივანს ანტონიო გუტერეშს.

— გაერო იმისთვის არსებობს, რომ ხელი შეუწყოს მშვიდობის განმტკიცებას. ამიტომ გისვამთ შეკითხვას: რატომ აძლევს იგი უფლებას გაეროს კედლებში გაისმოდეს პალესტინელთა ნამქეზე-ბლური მონოდებები? — მიმართა პრეს-კონფერენციაზე ნეთანიაჰუმ გუტერეშს — გაერომ მიიღო მანდატი რომ აღკვეთდა „ჰეზბოლას“ შეიარაღებას. იბადება კითხვა: მიუხედავად გაეროს რეზოლუციისა, ლიბანში რატომ შედის ათასობით იარაღი, ირანი ლიბანს თავის სამხედრო ბაზად აქცევს, რათა ალასრულოს მისსავე მიერ ადრე დეკლარებული მიზანი — მოსპოს ისრაელი, სირიასა და ლიბანში ირანი ისრაელის გასანადგურებლად აშენებს უზუსტესი რაკეტების ქარხნებს. ჩვენ ამას უყურადღებოდ ვერ დავტოვებთ, მაგრამ ამას არც გაერო უნდა ეთანხმებოდეს. დადგა დრო გაერომ უფრო ნათლად გამოკვეთოს თავისი პოზიცია. დარწმუნებული ვარ, თქვენ შეგიძლიათ გარდატეხა, შეგიძლიათ ბევრი რამ შეცვალოთ, მე ვაპირებ თქვენთან ერთად განვიხილო ჩვენს რეგიონში მშვიდობისა და უსაფრთხოების საკითხი. მე იმედი მაქვს, რომ ჩვენ ვაგაგრძელებთ თანამშრომლობას იმ გრანდიოზული ამოცანის შესასრულებლად, რისთვისაც შეიქმნა გაერთიანებული ერების ორგანიზაცია.

28 აგვისტოს, გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის გენერალური მდივანის ანტონიო გუტერეშის ისრაელში ოფიციალური ვიზიტის დანწყობის დღეს, ისრაელის საგარეო საქმეთა მინისტრის მოადგილემ ცივი ხოტოველმა (როგორც ცნობილია, საგარეო საქმეთა მინისტრის პოსტს თავად პრემიერ-მინისტრი ნეთანიაჰუ ითავსებს), განაცხადა:

— გენერალური მდივანი ფაქტის წინაშე უნდა დავაყენოთ: ჩვენი ქვეყანა ველარ მოითმენს გაეროს ასეთ აკვირებულ დამოკიდებულებას ისრაელისადმი და იმ შემთხვევაში, თუ ეს ორგანიზაცია არ გადახედავს თავის დამოკიდებულებას ჩვენი სახელმწიფოსადმი, ისრაელი შეწყვეტს გაეროს დაფინანსებას. „ტაიმს ოფ ისრაელი“ იშველიებს ცივი ხოტოველის სიტყვებს:

— ჩვენ ვესწრაფვით გაერთიანებული ერების ორგანიზაციაში კარდინალურად შეიცვალოს ისრაელისადმი დამოკიდებულება. ეს საკითხი პირდაპირ უნდა დავუხვავთ გენერალურ მდივანს. თუ გაერო არ შეიცვლის ისრაელისადმი დამოკიდებულებას, იგი დაკარგავს არა მხოლოდ იერუსალიმის მხარდაჭერასა და დაფინანსებას, არამედ სხვა ქვეყნებისაც.

ც. ხოტოველმა გაიხსენა, რომ ამერიკის შეერთებულმა შტატებმაც შეიცვალა თავისი დამოკიდებულება გაეროსადმი — მან ნათლად განაცხადა: ისრაელისადმი გაეროს რიტორიკა უნდა შეიცვალოს.

ანტონიო გუტერეში ებრაული დასახლებების წინააღმდეგ

ისრაელში ვიზიტით ჩასულმა გაეროს გენერალურმა მდივანმა ანტონიო გუტერეშმა 30 აგვისტოს მოინახულა ლაზის სექტორის მოსახლურ რაიონები. აქ იგი შეხვდა ებრაულ მოსახლეობას. ლაზის სექტორთან მოსახლე ებრაელებამ გამოხატა უკმაყოფილება იმით, რომ გაერო ფულად დახმარებას უწყევს „ხამასს“.

ამ რეგიონში სტუმრობისას გაეროს გენერალურმა მდივანმა განაცხადა, რომ გაეროში მუშაობის ამდენი ხნის განმავლობაში, პირველად გახდა მონმე ესოდენი ჰუმანიტარული კრიზისისა.

გუტერეშმა ისრაელსა და ეგვიპტეს მოუწოდა მოხსნან ლაზის სექტორის ბლოკადა, და საერთაშორისო საზოგადოებრიობას მიმართა თხოვნით გაზარდონ ლაზის სექტორისადმი დახმარება.

რეგიონში მოგზაურობის შემდეგ გუტერეშმა განაცხადა:

— გაერო ეჩება ერთგული თავისი გადამწყვეტილებისა ისრაელსა და პალესტინას დაეხმაროს სამშვიდობო შეთანხმების მიღწევაში. მრავალი წელია მე ამ პროცესში ტკივილითა და შეშფოთებით ვმონაწილეობ. კატეგორიული წინააღმდეგი ვარ ნებისმიერი ნაბიჯისა, რომელიც საფრთხის ქვეშ დააყენებს ორი ერი—ორი სახელმწიფოს იდეის განხორციელებას. კონკრეტულად: ებრაული დასახლებების გაგრძელებისა, ამასთან ერთად წინააღმდეგი ვარ ტერორისა და ძალადობის ნებისმიერი გამოვლინებისა. სრულიად დარწმუნებული ვარ რომ კონფლიქტის მოგვარების ერთადერთი გზა გახლავთ განხორციელება პრინციპისა: ორი ერი—ორი სახელმწიფო.

არაფატის საფლავთან შეხვედრა „შახიდების“ ოჯახებთან

რამალაში ჩასული გაეროს გენერალური მდივანი ანტონიო გუტერეში იასირ არაფატის საფლავზე აღმართულ მემორიალურ კომპლექსს ეწვია და სისხისმღვრელი არაფატის საფლავი ყვავილებით შეამკო.

ამის შემდეგ გუტერეში შეხვდა იმ ტერორისტების ნათესავებს, რომლებიც თავიანთი ტერორისტული საქმიანობის გამო ისრაელის ციხეებში იხდიან სასჯელს. გუტერეში ასევე შეხვდა „შახიდების“ ოჯახებს. პალესტინის ოფიციალური საინფორმაციო სააგენტო იუწყება, რომ არაფატის საფლავზე ყვავილების მიტანის შემდეგ გუტერეში იქ მყოფთ აღუქვა „რომ ყველაფერს გააკეთებს ისრაელსა და პალესტინას შორის მტკიცე მშვიდობის დამყარებისათვის, იბრძოლებს განხორციელებს პრინციპი „ორი სახელმწიფო ორი ერისათვის“, ამასთანავე იბრძოლებს პალესტინელთა მდგომარეობის გასაუმჯობესებლად“

სააგენტო იმასაც იუწყება, რომ მემორიალური კომპლექსის დათვალიერების შემდეგ გუტერეში გამოტყდა, რომ არაფატის მუზეუმში ვიზიტმა იგი შეცვალა, ვინაიდან იგრძნო, თუ რაოდენ ენამება პალესტინელი ხალხი.

იმავე დღეს, საღამო ხანს გუტერეში შეხვდა ტერორისტული აქტებისას დალუპული ტერორისტების და ისრაელის ციხეებში დატყვევებულთა ოჯახების წევრებს. შეხვედრის მონაწილეებმა გუტერეშს სთხოვეს „იხსნას ისრაელის ციხეებში გამომწყვდეული 6.500 პალესტინელი და ამ პატიმართა საკითხი წამოჭრას გაეროს გენერალურ ასამბლეაზე სექტემბერში“.

სპორტსმენთა ხსოვნა...

1972 წელს მსოფლიოს მეოცე ოლიმპიადა მიუნხენში ტარდებოდა. 5 სექტემბრის ღამეს პალესტინური ტერორისტული ორგანიზაციის „შაჰი სექტემბერი“ მებრძოლები ოლიმპიური სოფლის ისრაელელთა ბანაკში შეიჭრნენ, ორი სპორტსმენი მოკლეს, დანარჩენი სპორტსმენები, მწვრთნელები მსაჯები ტყვედ აიყვანეს. წამოაყენეს შემდეგი პირობა: ისრაელის ციხეებში მომწყვდეული 234 პალესტინელი მებრძოლი გაანთავისუფლეთო. ისრაელის პრემიერ-მინისტრმა გოლდა მეირმა პალესტინელი მებრძოლების განთავისუფლებაზე უარი თქვა: ისინი ებრაელთა მკვლელობისათვის იხდიან სასჯელს. ტერორისტებმა მოითხოვეს თვითმფრინავი, რათა ეგვიპტეში მოხვედრილიყვნენ. გერმანიის ხელისუფლება, იმ განზრახვით, რომ სპეცოპერაციას აეროპორტში ჩაატარებდნენ, და ისრაელელ მძევლებს გაანთავისუფლებდნენ, წამოყენებულ ულტიმატუმს დაეთანხმა. მოსადას კი არ მისცა მოქმედების საშუალება. 5 სექტემბრის ღამეს გერმანელთა მიერ ჩატარებული სპეცოპერაცია ჩაიშალა დაილუპა ოლიმპიადამი მონაწილე ყველა ებრაელი სპორტსმენი, მსაჯები, მწვრთნელები. ამათ შორის რამდენიმე ტერორისტიც, თუმცა, ზოგიერთმა გაქცევა და მიმალვა მოასწრო.

გოლდა მეირმა „მოსადას“ დაავალა მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყნებში მოეძებნათ და გაენადგურებინათ ისრაელელთა მკვლელი ტერორისტები. მოსადამა დავალა წარმატებით შეასრულა.

ახლახან 5 სექტემბერს კი მიუნხენში მეუღლესთან ერთად ჩაფრინდა ისრაელის პრეზიდენტი რეუვენ რივლინი აქ გაიხსნა 1972 წელს მსოფლიოს მეოცე ოლიმპიადისას მიუნხენში მოწყობილი ტერაქტის მსხვერპლ ებრაელ სპორტსმენთა მემორიალის გახსნა.

მემორიალური კომპლექსის გახსნაზე მოვიდნენ გერმანიის პრეზიდენტი ფრანკ-ვალტერ შტაინმაიერი, მიუნხენის მერი დიტერ რაიტიერი, საერთაშორისო ოლიმპიური კომიტეტის პრეზიდენტი ტომას ბახი, ტერორისტული აქტის ორი მსხვერპლის ქვრივები. 45 წლის წინათ ტერორისტულ აქტისას დალუპული ებრაელი სპორტსმენების ხსოვნის მემორიალი გახლავთ ცაცხვის ხეებით შემოჯარული კოლონა, რომლის ცენტრში ამოკვეთილია ყოველი დალუპული სპორტსმენის სახელი და გვარი.

თხაპით ტერფააღე ხელოვანი

ლია კრისხელი.

ბერნარდ შოუ წერდა: „ცხოვრების არსი, მარტო საკუთარი თავის პოვნა არაა, საკუთარი თავის შექმნა.“ სწორედ რომ თავად ჩამოყალიბდა პიროვნებად ახალგაზრდა ქალი, რომელსაც დღეს გაგაცნობთ. ჩემივე შექმნილ მოდელზე, ვისაუბრო პროექტის მონაწილეზე ციფრებითა და თარიღებით, პირველად ვამბობ უარს, განა იმიტომ, რომ უაზრობად მიმაჩნია, არმედ ეს ადამიანი განსხვავებული და თვითმყოფადი. იგი გახლავთ სცენარისტი და რეჟისორ-დოკუმენტალისტი — ელენ იანოვსკი. მცირე ბიოგრაფიულ ცნობებს მაინც მოგაწვდით: ელენი დაიბადა თბილისში, მეტად ინტელიგენტურ ოჯახში. დედა, ნანა ბერაძე, მოზარდ მაყურებელთა თეატრის მსახიობი გახლდათ და წლების განმავლობაში ლექციებს კითხულობდა თეატრალურ ინსტიტუტში. იგი ისრაელშიც განაგრძობს მოღვაწეობას და ისრაელის ქართულენოვან თემში მეტად დაფასებულია. მამა, ბატონი ლევ იანოვსკი, თბილისის 25-ე მათემატიკური გიმნაზიის დირექტორი გახლდათ, რომლის ბაზაზეც 90-იან წლებში ივრითის შემსწავლელთათვის კურსები დააარსა. ელენის ძმა, დავითი, ჯერ მოსკოვის ფიზიკა-ტექნოლოგიურ ინსტიტუტში სწავლობდა, ხოლო ისრაელში ამოსვლის შემდეგ, რელიგიური მიმართულება აირჩია. ამჟამად ხუთი შვილის მამა ესტონეთში ერთ-ერთი კომპანიის ხელმძღვანელია.

ელენს თავისი ბავშვობა ასოვს ნიგნით ხელში. დაენაფა კითხვას, დღემდე აგრძელებს და მისი ცოდნის ფართო დიაპაზონსაც სწორედ ეს განსაზღვრავს. ცელქი, მოუსვენარი გოგონა ყოველთვის იყო ყურადღების ცენტრში. სუსტებისა და ჩაგრულების გამოსარჩეობა პირად მოვალეობად მიჩნდა. სახლი მუდამ სავსე იყო სტუმრებით — დავითისა და ელენის მეგობრებით. „პირველ კლასში რომ ჩავკიდეთ ხელი ხელს მე და ხათუნა მედულაშვილი, დღემდე განუყრელი მეგობრები ვართ“ ამბობს ელენი და დასძენს: „ნებისმიერი ურთიერთობა, მეგობრული, დედაშვილური თუ კოლეგიალური, მოითხოვს შრომას, დათმობას და ნებისყოფას.“ თუ ელენი განმარტოვდებოდა, მხოლოდ ნიგნის ნასაკითხად. ისე კი, როცა საქართველოში შიში მძვინვარებდა, შიდა არეულობის დროს, იგი არ ეპუებოდა არაფერს და დემონსტრაციებზეც კი დადიოდა. „დედას ყოველთვის სჯეროდა, რომ მე მსახიობური ნიჭი გამაჩნდა, მე კი დიდ შარაგზაზე გასასვლელი ბილიკის ძებნაში ვცადე მხატვრობა, კერამიკა, მოდელირობა მაშინ, როცა თბილისის თეატრალურ ინსტიტუტში ვსწავლობდი“ მიახმობს ელენი. საინტერესოა, რომ სტუდენტობაში მთავარი როლებიც შეასრულა: უფლისწული (სანტ ეგზიუპერის „პატარა უფლისწული“), ვარია, (ჩეხოვის „ალუბლის ბაღი“), ნასტია, (გორკის „ფსკერზე“). და მაინც, დოკუმენტური ფოტოგრაფიის შესწავლამ, სტუდიაში „სეპია“, მასზე დიდი გავლენა მოახდინა და მიხვდა, რომ ეს უნდა ეკეთებინა. ფოტოზე აღბეჭდილი ადამიანები, პიზაჟები თუ ცხოველები, მის მსოფმხედველობაზე ახდენდნენ გავლენას. საუბრისას ელენი სიამაყით აღნიშნავს, რომ ბებიას ვაგს. მე კიდევ ერთხელ გადავფურცლე ბებია სოფოს მემუარების ნიგნი „ცხოვრების დაუმთავრებელი ნიგნი“ და გარდა გარეგნული მსგავსებისა, მათ ხასიათშიც ბევრი აქვთ საერთო.

1992 წელს და-ძმა, დავითი და ელენი ამოვიდნენ ისრაელში. კიბუც მიზრაში აიდგეს ფეხი როგორც რეპატრიანტებმა, ხოლო საცხოვრებლად იერუსალიმი აირჩიეს და თელ-ავივის უნივერსიტეტში ჩაირიცხა დოკუმენტური კინოს ფაკულტეტზე. მადლიერია ფაკულტეტის რექტორისა და მისივე ლექტორის, რეჟისორ ჰეკერისა, რომელმაც ფრიადოსანი სტუდენტები ელენი სწორად დააკვლიანა. სტუდენტობისას გადაიღო ფილმი „ნევე შანან“. ეს იყო ლტოლვილების ქუჩის ცხოვრებაზე. ელენის ყურადღებას სულ იპყრობდა ის, რაც სხვების თვალს გამოეპარებოდა, ან ვილაცა განგებ მოარიდებდა მხერას. ფილმმა დიდი მონონება დაიმსახურა. მასში სააშკარაოზე გამოტანილი იმ ადამიანების აუტანელი ცხოვრება, რომელიც ზოგში წყრომასა და პროტესტსაც კი იწვევდა. ასეთივე გაბედული გახლდათ მომდევნო ფილმი „ბიჭი H-2 დან“, 12 წლის ყმანვილი ხევრონიდან. ხევრონში მიემგზავრებოდა ელენი ნებისმიერ ამინდსა და სტუაციაში, ისევე და ისევე იქ, სადაც სხვები რისკის ზონას ხედავენ. ეს ფილმი წარდგენილი იყო ბერლინის, ვენისა და მერლბურნის ფესტივალებზე. იქ კი, დამსახურებულად აღინიშნება ამ ფილმის ღირსება იმ თვალსაზრისით, რომ ღირსი მოსახლეობის, ნორმალურ პირობებს მოკლებული ადამიანების ერთი წარმომადგენლის ყოფა იყო აღწერილი ყოველგვარი შეფერადების გარეშე. ეს ფილმი ლოზუნგებით არ გაჰკვივს, მაგრამ მრავალ შეკითხვას ბადებს და თნიკური სხვაობა უკანა პლანზე კი არ გადაინაცვლებს, საერთოდ არ არსებობს. ელენს მათთან ურთიერთობას არაბული ენის ცოდნაც უწყობს ხელს. სიტყვამ მოიტანა და ვიტყვი, რომ ელენ იანოვსკი ქართულის, რუსულის, ივრითის, ინგლისურისა და არაბულის გარდა, ფრანგულსა და ესპანურსაც ფლობს. სამი წელი იღებდა ელენი საათნახევრიან დოკუმენტურ ფილმს „კრივის კლუბი“, რომელიც მოთხრობილია კრივის მწრთვნილის, გერმონ ლუქსემბურგის ფანატიკურ სიყვარულზე სპორტისა და თავის აღსაზრდელების მიმართ. მან იერუსალიმის ერთ-ერთ მიტოვებულ მნიქვემა სარდაფში თავშესაფარს მიაგნო და ეცადა დაემსგავსებინა სავარჯიშო კლუბისთვის. შიშველი ენთუზიაზმი იყო საწყისი ბაზა, მაგრამ როცა საბოლოოდ დაინყო მოზარდი გოგო-ბიჭების წვრთნა კრივში, მიხვდა, რომ უშედეგოდ არ ჩაუვლია მის წვალებას, მცდელობასა და შრომას. „რითი მიიპყრო გერმონმა შენი ყურადღება?“ „მისმა ფაქიზმა დამოკიდებულებამ აღსაზრდელებისადმი. იგი მარტო სპორტის ამ სახეობაში კი არ წვრთნის, არამედ მისი მიზანია, პირველ რიგში ისინი კარგ ადამიანებად ჩამოაყალიბონ. ასწავლის მონიხალმ-დეგის პატივისცემას რინგზე, რომ არ დაამციროს დამარცხებული. იყო შემთხვევა, როცა ერთ მოკრივეს განდიდებდა და ზედმეტი სიამაყე შეამჩნია გერმონმა გამარჯვების შემდეგ. იგი არც დაფიქრებულა, ისე მოხსნა შეჯიბრიდან ის ყმანვილი, რითიც სხვებსაც მისცა მაგალითი იმისა, რომ უპირველესია ურთიერთპატივისცემა. ამ სარდაფში შკრები-ლი ადამიანების ცხოვრების სტილი, სრული დაპირისპირება იმ ძალადობისა და გაუტანლობისა, რაც მათ ზევით ხდება. როცა ელენმა ნახა აღტერნატივა, რომ არის ადამიანი, რომელსაც მატერიალური კეთილდღეობა კი

არა, ადამიანის სულიერი მდგომარეობა აინტერესებს, გადწყვიტა ჩვენც დაგვანახოს. „მე ვიცი რა მინდა, რას ვეძებ კამერით, მე ჩემი არჩეული გმირის მხარეზე ვარ.“ „განა შენ იღებ კამერით? დამხმარე ადამიანების გუნდი ხომ გყავს?“ „როგორ არა, მაგრამ ჩემი ჭკრეტის ნაყოფი უფრო მომწონს მითუმეტეს, რომ გადაღება პროფესიულ დონეზე ვისწავლე.“ „ვინ დააფინანსა ეს ფილმი, რომელზეც შენ დაუფარავი სიამაყით მიაბობ?“ „ისრაელის ტელევიზიის მე-8 არხმა და რაბინოვიჩის ფონდმა. მუსიკა ბატ. იოსებ ბარდანაშვილმა დაწერა, იგი ჩემთან ერთად იზიარებს სიხარულს პრიზების მიღებისას.“ საგულისხმოა ის ფაქტი, რომ ამ ფილმმა „ოქროს პალმა“ მოიპოვა, რაც თავისთავად მეტყველებს მის ღირსებაზე და საერთაშორისო ფესტივალებზე, გერმანიაში, უკრაინასა და ავსტრიაში იყო წარდგენილი. მე, პირადად მქონდა ბედნიერება მენახა „კრივის კლუბი“. რაოდენ საოცარი იყო ჩემთვის, რომ მწვრთვნილი ეთიკაზე ლაპარაკობს. ერთი შეხედვით არაფრით გამორჩეული ადამიანი, ზნეობრივი თვისებებით აღსავსე გერმონი, თავის აღსაზრდელებს გულახდილ საუბარზეც განანაყოფს, მოზარდები იმდენად ენდობიან, რომ გულის კუნჭულში მოყურებულ საიდუმლოსაც ენდობიან. მათთვის ახლობელი აღმზრდელი კი მამაშვილური სითბოთი ცდილობს გაუგოს და დაამშვიდოს ისინი. როცა გერმონი გიტარაზე უკრავს, სწორედ მაშინ ამ ჰანგებთან აფრქვევს ისრაელისა და ებრაელების სიყვარულს, რითაც პატრიოტობასაც უნერგავს მოზარდებს. მრავალ ჭირ-ვარმ გამოვლილმა, ადამიანის მთავრი ფასეულობანი მაინც არ დაკარგა. მე, როგორც მაყურებელი, მიხვდი, რომ ამ როლის შესრულებას მსახიობის მიერ, ის სისადავე დააკლდებოდა, რასაც დოკუმენტური კადრები გადმოგცემენ. „შენ თუ ითვალისწინებ მაყურებლის აზრსა და გემოვნებას?“ „რა თქმა უნდა, მაყურებლისთვის ვიღებ ფილმს და მისი აზრი მნიშვნელოვანია, მაგრამ იმისათვის, რომ მაყურებელს მოვანონო, გმირის პიროვნებას არ დავაზიანებ. როდესაც გერმონმა ფილმი ნახა, მან უსიტყვოდ გამოხატა კმაყოფილება მადლიერი თვალებით და ჩემთვის ეს პირველად მნიშვნელობას იძენს.“ „ახლა რაზე მუშაობ?“ „მე ადამიანის უფლებების დაცვის საზოგადოების წევრი ვარ, ეს ჩემი ერთ-ერთი სამსახურიცაა. ამ ორგანიზაციის ეგიდით დავდივარ ნეგევიში. იქ ბედუინელი თინეიჯერების ცხოვრებას ვიღებ, უფრო სწორად, ისინი თავად იღებენ 5-10 წუთიან ფილმებს თავისი ყოველდღიურობიდან. როცა თავს მოუყური ყოველივეს, მაშინ დაიწყება ჩემი რთული, მაგრამ საინტერესო მუშაობა.“ ბედუინი ქალები ხომ დიდ შეჭირვებას განიცდიან თავიანთი ყოფის კანონების დაცვის გამო?“ არ ვეშვები მე. „სწორედ ამიტომაც საინტერესოც და განუთქმურებელიც. ძალიან ჭკვიანი, იუმორით სავსე და ხალისიანი ახალგაზრდა ქალები არიან. მათთან საუბრისას გეცვლება აზრი ცხოვრების ზოგიერთ ასპექტზე და მაინც, მე ვიტყო-

დი, რომ ყველას ვერ გავატარებ ერთ ბარაში. ისინი მორალურად არ არიან მზად ქალაქური ცხოვრებისთვის. ყმანვილქალების გარდა, ერთი 110 წლის ქალიც გავიცანი. მისი ყოველი ნაოჭი ასახავს ისტორიასაც და რეალობასაც. იქიდან დაღლილი ვბრუნდები, მაგრამ დიდი პოზიტივი მომყვება, რომ დღეს უქმად არ ჩაუვლია. „და რითი იწყება მომოდევნო დილა?“ „რასაკვირვებია ტელეფონში ინფორმაციისა და შეტყობინებების შემომწებით,“ ელიმება ელენს. „რწმენასთან რა დამოკიდებულება გაქვს?“ „ძალიან კარგი, არა იმიტომ, რომ ჩემმა ძმამ იემივა დაამთავრა და მან შთამაგონა.“ „შენს 17 წლის ვაჟს, დიმიტრის, თუ მიაბარებდი გერმონ ლუქსემბურგს აღსაზრდელად?“ „დიდი სიამოვნებით, მაგრამ მან თავად არ მოინდომა. ხელოვნების სკოლაში სწავლობს, უკრავს კონტრაბასზე და გამოდის კონცერტებზე, უყვარს როგორც კლასიკა, ასევე ჯაზი.“ „რამდენად ერევი შვილის ცხოვრებაში?“ „ოოო, სულ ვერევი, ჩვენ კარგი მეგობრები ვართ.“ „იქნებ დიმასთვის შენი დედობაც კმარა და მეგობრები ისედაც ბევრი ყავს?“ „ჩემი ბუნებიდან გამომდინარე, ვცდილობ სულ მხედველობის აერეში მყავდეს.“ „თავად შენზე თუ აქვთ შენს მშობლებს გავლენა?“ „წარმოიდგინეთ, დღემდე არ შენელებულა.“ „კიდევ ერთი შეკითხვა, რა არის ადამიანის დანიშნულება?“ „იყოს გუმიდელზე უკეთესი,“ მისთვის ჩვეული გულწრფელობით მითხრა ელენმა. მაშინ გამახსენდა ჩვენი დიდი მოძღვრის, ბრას ლაველი რაბი ნახმანის შეგონება: „იყავ ყოველდღე ახალი და უკეთესი.“ თავისუფალი, მოაზროვნე, მეოცნებე, მუდმივ ძიებაში მყოფი ელენ იანოვსკი შეამჩნევს და ააგებს სიუჟეტს იმაზე, რომ თუ ბოჰემური ხელოვნების წარმომადგენელი არ არის, გუგრილად ჩაუვლის იმას, რითიც იგი შედევრებს ქმნის. ხაზგასასმელია აგრეთვე, რომ მისთვის მნიშვნელობა არა აქვს ადამიანის სოციალურ წარმომავლობას, მის პოლიტიკურ მრწამსს, რელიგიურ შეხედულებას, ელენი ადამიანებისთვის ეძებს სულის ტკივილის მალამოს ისე, რომ მათ სულელებში ხელებს არ აფათურებს. მე შეამაყება, რომ გავიცანი და თქვენც გაიცანი თქვენი შვილები — თხემით ტერფამდე ხელოვანი ელენ იანოვსკი.

მადლობა ნიუ-იორკიდან

ბატონ ალექსანდრე ელერდაშვილს! — მთარგმნელთა კლუბის ხელმძღვანელს!

მოგესალმებით! ჩვენმა საერთო მეგობარმა ისაკ კრიხელმა (რომელმაც თქვენზე ბევრი კარგი რამ მიაგმო) „ცხრა მთისა და ცხრა ზღვის გაღმადან“ — ჩემი თბილისიდან თქვენი გულთბილი წარწერით ჩამომიტანა სამახსოვრო ნობათი — „პოეტური თარგმანის ანთოლოგია“ —

ულრმესი მადლობა ჩინებული კრებულის გამოცემისა და ჩემდამი გამოჩენილი ყურადღებისთვის!

სიამოვნებით გავეცანი წიგნს. დიდი და სასარგებლო შრომა ჩაგიტარებიათ: ორასი მთარგმნელის მიერ ორმოცდაათი ენიდან თარგმნილი სამასი პოეტის ნაწარმოები — შესანიშნავია! ეს წიგნი სიხარულით შევმატე ჩემი მოკრძალებული ბიბლიოთეკის ქართულ განყოფილებას. ბევრი მთარგმნელი გამახსენდა, ზოგს პირადად ვიცნობდი, ვიცნობ, ბევრიც ახალი სახეა. მადლობა ღმერთს!

მინდა აღვნიშნო ჩემთვის (და ალბათ, ბევრი სხვისთვისაც!) ერთობ მოულოდნელი რამ: პოპულარული ქართული სიმღერის ტექსტი „ტურფავ, ტურფავ!“ 150 წლის წინათ სოსიკო ბაქრაძის მიერ გადმოქართულებული ჰაინრიხ ჰაინეს ლექსი ყოფილა!

სამივეს დიდი მადლობა!

კვლავ დიდი სიამოვნება მოგვგვარა ჯემალ აჯიაშვილის ბრწინვალე თარგმანებმა. მოხარული ვარ, რომ თქვენს კრებულში მკითხველი გაეცნობა ირმიაჰუ წინასწარმეტყველის 2600 წლის წინათ დაწერილ „ეხას“ — „იერემიას გოდების“ ელგეებს — თეთრ ლექსად შთამბეჭდავად წარმოდგენილ ისაკ კრიხელის მიერ.

რომ თარგმნო, უნდა იცოდე, იცნობდე, შეიყვარო და თუ შესძელი, მოიხვეჭ მადლობას და ორივე ერის ურთიერთობაში დათესილ მადლს საშვილიშვილოდ მოიმკი. ეს ამოცანა წარმატებით შეასრულეთ თქვენ და თქვენმა ნაკრებმა გუნდმა („გუნდი“ ებრაულადაც „გუნდია“ — „რაზმი“, „ესკადრონი“).

მთარგმნელთა დიდი დამსახურებაა, რომ ქართულენოვანი მკითხველი ეცნობა მსოფლიო პოეზიის მარგალიტებს, ან პირიქით. ეს ხალხებს შორის მეგობრობის ხიდს სდებს და აღამაზებს.

მასხოვს, როგორი რეზონანსი ჰქონდა ისრაელში ებრაულ ენაზე შესანიშნავად თარგმნილი შოთა რუსთაველის გენიალური „ვეფხისტყაოსნის“ ბორის გაპონოვისეული თარგმანის გამოცემას. ბორის გაპონოვის მიერ ამ პოემის თარგმანებისას გამოვლენილი ტალანტი საყოველთაოდ აღიარებული ჩერნიახოვსკის სახელობის პრემიით აღინიშნა.

სამი ათასი წლის წინათ სოლომონ ბრძენის მიერ შექმნილი უკუდავი პოემა „გალობათა გალობა“ საუცხოოდაა გამოყენებული „ეთერიანში“ ანუ „აბესალომ და ეთერში“. XVIII საუკუნის დიდი მგოსანი-ლირიკოსი ბესიკი „რძალდემადითლიანში“ იყენებს ფრაზებს ამ პოემიდან.

„გალობათა გალობა“ ბევრი შემოქმედის ყურადღება მიიპყრო: ტექსტის თარგმანი 1886 წ. აღ. ცაგარელმა გამოსცა, შემდეგ — პეტრე მირიანაშვილმა, მოგვიანებით კი სერგო გორგაძემ.

დიდმა ქართველმა ებრაელმა მწერალმა გერცელ ბაზოვმა „გალობათა გალობის“ ორიგინალიდან — ებრაულიდან პირველად შესრულებული ქართული თარგმანი 1923 წელს გამოაქვეყნა გაზეთ „ტრიბუნაში“ (504). ოდნავ მოგვიანებით შესრულდა პოემის კიდევ ერთი თარგმანი დედნიდან — ცნობილმა საზოგადო მოღვაწემ და მწერალმა ნათან ელიაშვილმა ეს ნაწარმოები ებრაულიდან თარგმნა, ლექსის ფორმაში ჩამოაყალიბა და 1925 წელს ცალკე წიგნად გამოსცა.

მთარგმნელებზე (კერძოდ ებრაულიდან ქართულზე) საუბრისას ღრმა პატივისცემით მინდა გავიხსენო დიდებული ოჯახის შთამომავალი ნისან ბაბალიკაშვილი (ჩვენ ბავშვობიდან ვმეგობრობდით); ის იყო უაღრესად უბრალო, ცოდნით მდიდარი, ძვირფასი პიროვნება. ნისანს თარგმნილი და გამოქვეყნებული აქვს ძველებრული კულტურის სწორუპოვარი ნიმუშები: „კოჭელეთი“ („უკლესიასტე“), „ირმიაჰუს გოდება“, „იონას წიგნი“. მუშაობდა თანამედროვეობის უდიდესი მწერლის, ნობელის პრემიის ლაურეატის — შმუელ აგნონის თხზულებათა თარგმანზე. თბილისში, მის საფლავზე, ორი ერის მეგობრობის სიმბოლოდ აღმართულია თვალსაჩინო ძეგლი-მემორიალი „სიცოცხლე გრძელდება ქვაში“ — ავტორია ქართველი ებრაელი არქიტექტორი შოთა ბოსტანაშვილი; სწორედ ამ ქვაში ქართველმა ხელოვანმა ჯონი გოგიბერაშვილმა სიყვარულით ამოკვეთა ნისანის პორტრეტი. ქვაში ამოტიფრულია შუა საუკუნეების ებრაელი პოეტის შმუელ ჰანაგიდის ლექსის ფრაგმენტი ნისანისეული ქართული თარგმანიდან:

„მთვარეს უძმოს და უამხანაგოს,
მთვარეს ფარვიდეს ძალი მფარველი!
ცამან შობა და ცამან განაგოს,
ცამ განუქარვოს განსაქარველი.“

ბაბალიკაშვილების ოჯახის საბა

„მენორას“ რედაქციამ ისრაელიდან მშვენიერი საჩუქარი მიიღო — სქელტანიანი კრებული „სიონისაგან განუყოფელნი (ბაბალიკაშვილების ოჯახი)“, რომელიც შეუდგენიათ ხაია და რებეკა ბაბალიკაშვილებს. მართალია, ეს სათაური ამ ოჯახის სულისკვეთებას, ცხოვრების წესს ახასიათებს და გამოხატავს, მაგრამ იგი შეიძლება მთელი ქართველი ებრაელობის მახასიათებლად გამოდგეს — ქართველ ებრაელთა სულიერი მოძღვარი რაბი ისრაელ ბაბალიკაშვილი ხომ ამ სულისკვეთებით ცხოვრობდა, ამასვე აზიარებდა ჯამათის წევრებსა, თუ თავის მოწაფეებს.

დიდებული მოღვაწე ბრძანდებოდა ხახამ ისრაელ ბაბალიკაშვილი — მისი თაობის ადამიანები, იქნებიან ებრაელი, თუ ქართველი მეცნიერნი, საზოგადო მოღვაწენი განსაკუთრებული მონივნებით, პატივისცემით ლაპარაკობენ მასზე, ხოლო მისი მოწაფეები, რომლებიც ებრაისტიკაში სწორედ ისრაელ ბაბალიკაშვილის მეოხებით დაეუფლნენ დიდ ცოდნას, გაუნელებელი მონივნებით, პატივისცემით იგონებენ მოძღვარს.

წიგნი სამენოვანია. იგი ქართულ, რუსულ და ივრითის ენაზე გვიამბობს ისრაელ და ნისან ბაბალიკაშვილების ცხოვრებასა და მოღვაწეობაზე. წიგნი შესულია შულამით შალითის, იცხაკ ათანელოვის, გერშონ ბენ ორენის, ირაკლი კოკუაშვილის, ჯემალ გიუნაშვილის, ვლადიმერ ახვლედიანის, გივი შაჰნაზარის, მალხაზ სონლულაშვილის, ალბერტ გორელაშვილის, იცხაკ დაგიდის, ხაია-მერაბ ბაბალიკაშვილის, გიორგი ანთელავას, დოდო ჩიკვაშვილის, ალექსანდრე რაზგონის, აბრამ ტორპუსმანის, ჩესი ლეზვიშვილის, იაკობ ჩიკვაშვილის, მარინა შაოშვილი-ნეემანის, რუბენ ენოხის, სოსო აჯიაშვილის, ჯემალ აჯიაშვილის, შოთა ბოსტანაშვილის, გურამ ჩიქოვანის სტატიები, ნისან ბაბალიკაშვილის შრომები, მისივე თარგმანები: „კოჭელეთი“ „იერემიას გოდება“ „იონას“, შმუელ აგნონი — „მტერი... მოყვარე?“, ნისან ბაბალიკაშვილის საენციკლოპედიო სტატიები და სხვ.

წიგნი უხვადაა დასურათებული.

ებრაულიდან ქართულად მთარგმნელობით მოღვაწეობაში დიდი წვლილი შეიტანეს: რაბი იცხაკ მამისთვალაშვილი, მისმა შვილებმა — აბრამ მამისთვალაშვილმა და თამარ კეზერაშვილმა, გერშონ ბენ ორენმა (წინუაშვილმა), იცხაკ დავიდმა, შალომ დავიდმა, რაბი აბრამ გაგულაშვილმა, დინა შამელაშვილმა, ცისანა ბინაშვილმა და მრავალმა სხვამ (ვინც ვერ გავიხსენე, მომიტყევოს). მართალია, პოეზიის ჩარჩოებს სცდება, მაგრამ მაინც აღსანიშნავია, რომ ქართველ ებრაელებს უხსოვარი დროიდან ებრაულიდან ქართულად თარგმანების საყურადღებო ნიმუშები აქვთ შესრულებული. ბუნებრივია, ებრაელმა ებრაულ ენაზე (ან არამეულზე — იყო პერიოდი) უნდა შეასრულოს თავისი ძირძველი, უბერებელი ებრაული ტრადიციების, ეთნიკური კულტურის შესანიშნავი ნიმუშები: ღმერთისადმი ლოცვა-ვედრება, ნეფედედოფლის კურთხევა, საქორწინო ხელშეკრულება (2000 წლის წინათ შედგენილი), ფესახის (3300 წლის წინათ ეგვიპტიდან ებრაელთა გამოსვლის დღესასწაული) „ავადა“ და მრავალი სხვა.

ჩვენი რაბინები ყოველთვის ცდილობდნენ მსმენელთათვის ქართულად აეხსნათ, განემარტათ ებრაული კანონმდებლობის ნაკითხული ნიმუშთა შინაარსი. ამგვარად ჩამოყალიბდა თარგმანის (ებრაულად — „თირგუმის“) ნაირსახეობა „თავსილი“ („თავსირი“) თარგმანი განმარტებითურთ. „თავსილი“ თაობიდან თაობას ზეპირად გადმოცემოდა; ენა — არქაული, ძველი ქართული იყო, რაც მაჩვენებელია, რომ ის შეიქმნა ადრეულ პერიოდში.

აქ, აღსანიშნავი და მისასალმებელია ჩვენი თანამემამულის პროფ. რეუბენ ენოხის (ენუქაშვილის) ნამოწყებული დიდებული ღონისძიება — „თავსილის“ დაფიქსირება, მეცნიერული კვლევა; გამოაქვეყნა ორი უაღრესად მნიშვნელოვანი წიგნი.

ბოლო პერიოდში, ისრაელელმა მწერალმა (ისრაელის მწერალთა კავშირის ყოფილმა თავმჯდომარემ) პროფ. ორციონ ბართანამ და პროფ. რეუბენ ენოხმა ქართულიდან ებრაულად თარგმნეს და გამოაქვეყნეს გალაკტიონ ტაბიძის 30 ლექსი. ამ თარგმნისთვის პროფ. ორციონ ბართანას და პროფ. რეუბენ ენოხს ივანე მაჩაბელის სახელობის პრემია მიენიჭათ.

2011 წელს, ცნობილი მწერლის და საზოგადო მოღვაწის გურამ ბათიაშვილის ინიციატივით, იერუსალიმში, ჯვრის მონასტერში, შოთა რუსთაველის ლეგენდარულ საფლავთან შედგა პოეტური დღესასწაული; ქ. თბილისის მერიის ხელშეწყობით და შესანიშნავი ოთხეულის — მაყვალა გონაშვილის, ორციონ ბართანას, გურამ ბათიაშვილის და რეუბენ ენოხის რედაქტორობით გამოიცა ორენოვანი (ებრაული და ქართული) კრებული. მასში შეტანილია ცნობილი ისრაელელი პოეტების — თამარ იუზკესეტის, ხენ კლაინმანის, იონადავ კაფლუნის, იოავ ხაიკის, ორციონ ბართანას, ამირ ორის, ნირონ ს. იზაქსონის, იოსებ ოზერის და კერენ ელკალაი გუტის ლექსების თარგმანები ებრაულიდან ქართულად — შესრულებული მაყვალა გონაშვილის, ჯანსუღ ჩარკვიანის, ბესიკ ხარანაშვილის და რეუბენ ენოხის მიერ. ასევე, ქართულიდან ებრაულად ითარგმნა გალაკტიონ ტაბიძის (5 ახალი), ლია სტურუას (3), მუხრან მაჭავარიანის, ჯანსუღ ჩარკვიანის, მაყვალა გონაშვილის, ფრიდონ ხალვაშის, თამაზ ჭილაძის, რეზო ამაშუკელის, ბესიკ ხარანაშვილის, ტარიელ ჭანტურიას ლექსები და ბიოგრაფიები.

ეს ხომ — დიდებულია! მაპატიეთ! — წერილი გამიგრძელდა, თუმცა, სათქმელი ბევრია... ბატონო ალექსანდრე, ხედავთ, რამდენი რამ გაგვახსენა თქვენი ნამოწყების ნაყოფმა?! გულწრფელი მადლობა! მომავალ წარმატებებს გისურვებთ!

ღრმა პატივისცემით

ნოდარ ფალაგი (პარლაგაშვილი) ნიუ-იორკი აგვისტო, 2017 წ.

Advertisement for 'HEOTTORJIMYIE OT SIONA' featuring a colorful illustration of a city and text in Georgian and Russian.